

DIKEMARK SYKEHUS [1985]

Gaustad sykehus vil altså ikke ha ham igjen, men etter press fra verge og familie, blir han lagt inn på Dikemark sykehus i Asker den 1. september 1965. Der får han igjen medisiner mot sin sinnssykdom.

1/9. 65 innl. Dikemark sykehus, avd. III 1. opphold.

Ved innkomsten var pas. i en ubeskrivelig forfatning, han hadde gummika-
losjer på bena, hvite hullete ullstrømper til knærne, underbukser og en
slags shorts, og uten på dette en støvfrakk. Håret langt ned til skul-
drene, skjegget var langt, og neglene cm. lange. Han var orientert for
tid og sted, men hadde ingen sykdomsinnsikt, skjønte ikke formålet med
innleggelsen og motsatte seg denne verbalt. Hans tale var springende og
usammenhengende, og spekket med vrangforestillinger vesentlig av perse-
kutorisk type. Han var preget av smittefrykt, kunne ikke ta i kniv eller
gaffel uten ved hjelp av en serviett, kunne heller ikke ta i dørhåndtak
e.l. Vasket seg til stadighet så huden på hendene ble sår og rød. Medika-
mentelt ble han satt på Hibanil 100mg ved innkomsten.

Flere medikamenter i ulike doser blir prøvd. Det blir mer bivirkninger enn helbredelse.

Når han blir lagt inn på Dikemark, får han de første dagene økende doser av Chlorpromazin som både virker sløvende og demper psykoser. Etter noen dager blir det byttet til Haloperidol i økende doser. Det har ikke så stor effekt på hans tilstand, i stedet slår bivirkninger snart ut: Han får ufrivillige muskelbevegelser og vannansamlinger i kroppen. Derfor får han medisin mot muskelbevegelser og vandrivende medikament. Dosene av Haloperidol blir trappet ned utover høsten og vinteren. Han blir ikke særlig bedre, og sommeren etter får han Trilafon [kjæ-
lenavn «trippafon» hos dem som tripper rundt med konstant muskeluro] i økende doser. Det gir også bivirkninger og tvinger fram en reduksjon i medisinbruken.

Etterhvert bedret hans adferd seg noget, han var mere kooperabel, hans
ustanselige talestrøm stilnet noe av, og hans vrangforestillinger var en
del mindre påtrengende.

Bendik beskrives som sløv, tung og treg og får utover høsten også Sarotex, medisin mot depresjon, som skal muntre ham opp litt. I den grad han orker å male, er det ikke lenger konkurransekunstneren som er i aktivitet. Medisineringen er en tøff utfordring for en allerede svekket helse.

Valgjerd er svært fortvilet over at Bendik er lagt inn på Dikemark og vil reise å besøke ham.

Hun ville ikke la seg stanse, og det ble nødvendig å tilkalle assistanse fra mannsavdelingen. Gud hadde sagt at hun skulle gå på. Hun stod da i døren, klar til å reise, med utslått hår og var helt vill i blikket. Det ble et basketak og man fikk, mens hun lå på gulvet, satt 50 mg. Nozinan i.m. + 0,10 Phenemal. Hun sovnet da etter ca. 20 min.

Trolig klarer ikke legene på Dikemark å skille helt mellom Bendiks umåtelige skapertrang og tradisjonelle sinnssykelige symptomer som tvangsførestillinger og hallusinasjoner. Bendiks ånd som driver ham blir bare en av andre indre stemmer som andre pasienter hører. Når Bendik får medikamenter for å bli roligere og mindre «gal», bringer de også hans indre følgesvenn til taushet. Både journalen og bildene han maler etter denne tiden, gir svar på hva som skjer med ilden i hans bryst når medisinene sløver hans sinn.

MANN FINNER KVINNEN

Oh du
 du som
 jeg ikke fant
 men nu
 i Moders
 ansikt
 ser den samme
 gledessmilet
 og skjønt
 jeg tvilet
 fant jeg svaret
 skjønt forklaret
 i smil og panne
 og du den ene
 du, ja Mann og Kvinne

Under oppholdet arbeidet han dels med maling, dels var han nede på arbeidsstuen. Maleriene var stort sett dårlige, de virket enkle, naive og manglet indre liv. Det viste seg også at han hadde tendens til å falle i staver og malesakene og forandring med bildene fra dag til dag var neppe synlig. De mndr. av oppholdet var han derfor beskjefteget i industriarbeide på arbeidsstuen.

Han hadde etpar rømningsforsøk under oppholdet, en gang kom han helt til Fredrikstad hvor han oppsøkte kjente og bodde 3 - 4 dager på et malerwerksted.

En av avd. personalet var sammen med pas. på besøk til pas. hytte på Malmøya. Rapporter fra dette besøk var nedslående, huset var delvis råttent og skjævt, gulvene var ødelagt, rotter hadde laget hull mange steder langs dørlistene og der var tykke lag med skit på gulv og vegger samt på bord og møbler. Etter dette var det tydelig at pas. ikke kunne komme tilbake til Malmøya, men greidde heller ikke i samarbeide med pas. verge å komme fram til noen annen løsning enn anbringelse i sykehjem.

«Gud er naturens sammenheng»

De evige - uforanderlige samfunds- og naturlover. Gud er god. Gode er kjærlighetens lover, uforstyrrelige er kjærlighetens baner. Når du står alene - våkner den sanne Gode Gud.

Vitenskap må ikke være ørkesløst pedanteri, men positivt skapende helt i sammenheng med det levende liv. Videnskap må altså være positiv og praktisk. Videnskap må være til alles beste. Den må utdanne den enkelte til et nyttig individ.

Ånden styrer kraften. Tilbake bror til dig sell - og så kan du bygge hjemmet. Kjærlighet er lovenes oppfyllelse. Uten den ofrende trang kan intet samfund bestå. Kjærlighet er angst for den man elsker. Kjærlighet er gleden fullkommen.

Ingen vet hvilke ugjorte storverk Bendik hadde i sitt sinn da medisineringen startet. På slutten av femtitallet, før første runde med medisiner på Gaustad, var han svært produktiv, og det er usannsynlig at «Bendik og Aarolilja», «Utkastelsen» og sykehusbildene skulle være slutten på hans kraftprestasjoner. For det er nettopp da han viser sin fulle kunstneriske styrke med stort engasjement og stor sikkerhet. Det til tross for sin vanskelige livssituasjon og de mange daglige problemer sykdommen medførte.

Fiskebenet fiolinbuen skulderbladet stjerner kontakter tonekonsentrasjonskjærnebølge universets kjærne øieperspektivet gnisterklodene byen stikken amøben dyret grensene havene tonekomposisjonene rosen den gule siriss Kartet landegrensene ettestedene er musikk værdenssymfoniens toner Hjemmet landet æren ætten grensene stedene rasenens egenskaper men solen er over alt, stjernene likeså og klodene og kulde og heten. Trollene taler, musikken taler, dyret taler, isrosenes bilder er ekkoord der taler, solrosen taler, stjernene taler, duftene taler, for ord og liv er univærsets ekkotåredrypp fra sorg til minner og gleder.

Anbringelse i sykehjem syntes å være en god løsning for denne pas. Han ville da få pleie og tilsyn, samtidig som han kunne arbeide med sine malersaker. Pas. selv motsatte seg en slik løsning, og hevder stadig til det siste at han utmerket godt kunne klare seg alene i sin hytte på Malmøya. Pakking og avreise fra avdelingen skjedde dog i relativt god fordragelighet.

jeg var offervillig under krigen, nå er jeg ikke det, jeg er lydig ...[1985]

RISHAUGEN PLEIEHJEM [1985]

BLÅ MUSLING

Der
mellem
tangens Siv
mellem
Sjørøverskibet
og mellom
Spantene
ved skattekisten
fant du
den Musling
Oh, Innføtt
som når du
steg av hav
det grønne
åpnet og fant
i sykdomskimen
Blå Perlen

HANS SOLGÅRD [1942]

«Lydighet er bedre enn offer»

Ved ankomsten til Rishaugen pleiehjem utenfor Halden like før jul 1966 er Bendik i dårlig forfatning.

Han har langt hår og skjegg og virker underernært. Det er først ikke mulig å få ham til å klippe seg. Hans kreative styrke ligger i hår og skjegg, men etter en tid vinner bestyreren Bendiks tillit så pass at klipping kan gjennomføres i små etapper. Han får fortsatt medisiner som på Dikemark, om enn i reduserte doser.

... i Halden har de giftpiller så vi blir sløvet av det, de er flinke til å servere, jeg har reservert plass, de har faste tider og slikt, håndtakene er røde, så jeg må bruke serviett...
[1985]

I annen etasje på Rishaugen er det innredet en stor arbeidsstue. Der får Bendik male. Men medisinen tøyler hans skaperkraft. Bildene er avdempete og utydelige. Det er så en kan se medikamentenes virkninger på lerretet. Håndlaget forsvinner, han virker utbrent. Trolig bidrar også medisinenes bivirkninger, som ufrivillige muskelbevegelser, til at det er vanskelig å male. For en som er livredd for tannlege, avhengig av å bruke hansker inne som ute og plent nekter å hjelpe trette øyne med briller, blir de daglige utfordringene unødig store. Helst vil nok Bendik arbeide alene. Han ønsker seg større plass, men i noen år er arbeidsstuen hans atelier. Han bor på tremannsrom i enkle omgivelser. Et Kristusbilde henger over sengen, og et nattbord huser personlige eiendeler. Han har ingen kontakt med sine medpasienter. Selv om han blir godt behandlet på Rishaugen, føler han seg berøvet sin frihet. Han vil ut og drømmer fortsatt om å få seg bolig og atelier i sin barndoms by.

Først etter at Bendik kommer til Rishaugen, får Valgjerd besøke ham. Hun reiser dit med drosje sammen med en venninne fra sykehuset. Regningen for turen ber hun sjåføren sende til Veum sykehus.

Hele turen var således preget av noe ukritisk adferd, men Valgjerd var svært fornøyd for å ha kommet avsted.

Besøkene hennes på Rishaugen blir gjentatt nokså regelmessig.

«Hjelp oss nå, besøk, ordne»

I Fredrikstad har Bendik en arbeidskamerat fra sin tid som dekorasjonsmaler hos Andreas Nilsen.

Her blir han ønsket velkommen og behandlet som venn og kollega, og fra Rishaugen reiser Bendik regelmessig en gang i måneden på besøk til Hans Solgård. Der får han fast servering: 3 speilegg, 3 skiver brød, 3 kopper kaffe og 3 sukkerbiter. Ofte får han også middag. Betasuppe er en av favorittene, men han unngår kjøttbitene. Han er ikke den enkleste gjesten å ha på besøk. Før måltidene må han vaske seg grundig. Først skurer han kranene på badet og tørker godt av. Så vasker han hendene. Alt med hanskene på. Når vasken er unnagjort, er det tomt for varmt vann og håndklærne er kliss våte. Hanskene er våte, men blir beholdt på under måltidet.

